

**ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

О.І.ЛОХОНЯ – к.с.-г.н., доцент, Херсонський ДАУ,
Н.О.БЕСПАЛОВА – економіст,
О.А.БЕСПАЛОВ – інженер, Херсонське обласне виробниче
управління меліорації і водного господарства

Продуктивність праці в суспільному виробництві була і залишається одним з найголовніших показників, які в значній мірі характеризують стан науково-технічного прогресу в будь-якій галузі і навіть держави в цілому. Показники продуктивності праці також в значній мірі можуть характеризувати рівень інтенсивності ведення сільськогосподарських галузей і виробництва окремих видів продукції.

Серед значної кількості показників продуктивності праці при виробництві саме окремих видів сільськогосподарської продукції найчастіше використовують показник трудомісткості або затрат праці в розрахунку на 1ц продукції.

Як показують наші дослідження, продуктивність праці при виробництві всіх основних видів продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області за останні десять років значно знизилася.

Виробництво молока, приросту живої маси великої рогатої худоби, свиней і овець, а також виробництво вовни в розрахунку на одну людину-годину прямих затрат праці в сільськогосподарських підприємствах області у всі останні п'ять досліджуваних років значно навіть багаторазово знизилося в порівнянні з 1990 роком. При цьому необхідно зазначити, що і в 1990 році виробництво всіх видів продукції тваринництва на людину-годину було відносно невисоким. Однак в останні роки показники виробництва продукції на одиницю прямих затрат праці були жакливо низькими. У 2000 році в розрахунку на одну людину-годину в молочному скотарстві було вироблено лише 6,0 кг молока, а при виробництві яловичини відповідно – 0,8 кг приросту живої маси великої рогатої худоби (табл.1). У свинарстві у 2000 році на людину-годину було одержано лише 0,9 кг приросту живої маси свиней на вирощуванні і відгодівлі. Ще гіршими були показники виробництва баранини і вовни в розрахунку на одиницю прямих затрат праці вівчарів. Приведені показники виробництва продукції тваринництва в розрахунку на

одну людино-годину в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області в останні роки можна розцінювати не тільки як жахливо низькі, а навіть як ганебні.

Про це також свідчать і показники трудомісткості виробництва продукції тваринництва. На виробництво 1ц молока в сільськогосподарських підприємствах області у 2000 році було затрачено 16,8 людино-годину, що майже в 2,7 разів більше тобто гірше в порівнянні з 1990 роком.

Трудомісткість виробництва яловичини за досліджуваний період зросла (вважаємо погіршилася) з 31,7 люд.-год. до 119,9 люд.-год. або майже в 3,8 рази, свинини відповідно – з 22,3 до 114,5 люд.-год. або в 5,1 рази, баранини – з 45,5 до 152,7% люд.-год. або майже в 3,4 рази і вовни – в три рази з 147,2 до 441,4 люд.-год.

Для об'єктивності оцінки рівня приведених показників продуктивності праці при виробництві продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області зазначимо, що за даними повідомлень спеціальної літератури, наприклад, в США трудомісткість виробництва 1ц молока в середньому ще за 1981-1985 рр. становила 0,44 людино-години, а 1ц свинини – відповідно 0,66 люд.-години [2].

Розрахунки показують, що виробництво молока на одного середньорічного працівника в США складає в межах понад 400 тонн, що принаймні в 35 разів більше від аналогічного показника в молочному скотарстві Херсонської області.

Можна сперечатися по розбіжностям методик розрахунку трудомісткості в Україні порівняно з іншими країнами, але вкрай низькі показники продуктивності праці при виробництві продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області, на жаль як і України в цілому, від цього не зміняться.

Низький рівень продуктивності праці при виробництві продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області обумовлений низьким рівнем продуктивності сільськогосподарських тварин, а також погіршенням в останні роки і так невисокого рівня механізації трудомістких процесів в галузі. Надій молока від однієї корови в 2000 році склав лише 1189 кг або в 2,4 рази менше в порівнянні з 1990 роком. Навантаження корів на одного працюючого в молочному скотарстві у 2000 році знизилося до 9,5 голів проти 10,5 голів у 1990 році.

Зниження на 9,52% показника навантаження корів на тваринника в молочному скотарстві за досліджуваний період сталося за рахунок погіршення стану механізації трудомістких процесів в галузі. Затрати праці при виробництві молока в розрахунок на одну

корову в 1990 році становили 181 людино-годину, а в 2000 році відповідно – 200 людино-годин або на 10,5% більше.

З вище викладеного випливає, що суттєве зниження продуктивності праці при виробництві молока в цілому відбулося в сільськогосподарських підприємствах за останні десять років в основному за рахунок зниження молочної продуктивності корів. На рахунок зниження рівня механізації трудомістких процесів можна віднести лише в межах 10% загального зниження продуктивності праці в молочному скотарстві.

Схожа ситуація залежності значного, навіть багаторазового зниження продуктивності праці за досліджуваний період була і при виробництві інших видів продукції тваринництва.

Результати цих досліджень дозволяють зробити висновок про те, що напрямами підвищення продуктивності праці при виробництві продукції тваринництва уже на найближчу і на віддалену перспективу повинні бути розробка і запровадження заходів як в першу чергу з суттєвого підвищення продуктивності сільськогосподарських тварин, так і з підвищення рівня механізації трудомістких процесів у тваринництві.

Таблиця 1 – Показники продуктивності праці при виробництві продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області

Види продукції	Показники	Роки						2000 р. в % до 1990р.
		1990	1996	1997	1998	1999	2000	
Молоко	Вироблено на 1 люд.-год., кг	16,0	7,9	6,0	7,1	6,6	6,0	37,50
	Трудомісткість виробництва 1 ц, люд.-год.	6,24	12,7	16,6	14,1	15,2	16,8	269,23
Приріст живої маси великої рогатої худоби	Вироблено на 1 люд.-год., кг	3,2	1,1	0,8	0,9	0,9	0,8	25,00
	Трудомісткість виробництва 1ц, люд.-год.	31,67	95,1	129,4	108,7	107,4	119,9	378,59

продовження таблиці 1

Приріст живої маси свиней	Вироблено на 1 люд.-год., кг	4,5	1,3	0,7	1,1	0,9	0,9	20,00
	Трудомісткість виробництва 1ц, люд.-год.	22,27	76,4	149,4	94,8	106,3	114,5	514,14
Приріст живої маси овець	Вироблено на 1 люд.-год, кг	2,2	0,3	0,7	0,6	0,9	0,7	31,82
	Трудомісткість виробництва 1ц, люд.-год.	45,48	394,0	146,2	155,2	108,6	152,7	335,75
Вовна	Вироблено на 1 люд.-год., кг	0,7	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	28,57
	Трудомісткість виробництва 1ц, люд.-год.	147,2	394,0	371,4	408,0	407,8	441,5	299,93

Примітка: У розрахунках використані дані статистичного щорічника "Херсонщина в цифрах 2000" – Херсон. – 2001. – 460с.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Херсонщина в цифрах 2000 рік // Статистичний щорічник. – Херсон. – 2001. – 460 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств // Підручник для студентів економічних вузів і факультетів. – Київ: ІЗМН, 1996. – 512с.

УДК: 636.2;636.084;338.512

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА ПРИ РІЗНИХ РІВНЯХ ГОДІВЛІ КОРІВ

А.О.ПОПОВА – пошукувач, Херсонський ДАУ

Виробництво і споживання молока в період надзвичайної економічної кризи переходу до ринкових відносин в Херсонській і Запорізькій областях, як, на жаль, і по всій Україні, знизилося до критичної межі продовольчої небезпеки.

За науково обґрунтованими нормами, розробленими НДІ гігієни харчування на період 2000–2010 рр., споживання молока і молочних продуктів в перерахунку на молоко на душу населення в рік в середньому повинно складати 395 кг [1]. Фактичне споживання цього продукту по Херсонській області за статичними даними уже у 1999 році становило лише 208,5 кг, а в Запорізькій відповідно –